

פרשת קרח

ל סיון
תשע"ז

א' דראש חודש תמוז

זכר את

וקראת לשבת ענג, לקדוש ה' מכבד

גליון שבועי מענייני הפרשה

מבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

גליון מס'

76

אבן יקרה

לא מפסידים!

מעשה יפה מסופר שמבטא לנו את ליבם הרחום של גדולי ישראל פעם אחת ביקש עני בן טובים מאת הגאון רבי עקיבא איגר זי"ע, כי יואיל להמליץ עליו ולבקש מקרוב משפחתו העשיר, שיחלץ לעזרתו.

"לא עתה היא שעת הכושר לכך" - הוסיף האיש הנחיה קצרה על בקשתו - "אלא בעוד תשעה חודשים, מאחר שאז יערוך קרובי את שמחת כלולותיה של בתו, ולעת שמחת לבו יש לקוות, כי יתרכך לבו, ויבוא לעזרתי בעין יפה".

רבי עקיבא איגר נשא בלבו את בקשת העני תשעה חדשים תמימים, ובאמת ביום נישואי בתו קיבל העשיר את מכתב ההמלצה מאת גדול הדור, וכשלבדו רחב ופתחו מאושר, פתח את ידו לרווחה והעניק סכום כסף נכבד לקרובו הרש...

בוודאי לא רק זכרונו העצום של הגאון עמד לו לזכור בקשה זו, אף כי זכרון לא חסר לו, אבל עיקר הדבר הוא מפני שהרגיש בצרתו של אותו העני כצרתו שלו, מחסורו של העני היה מחסורו, וכאבו כאבו. ולכן לא יפלא כי כיום המיועד לא זנח לרגע את הבקשה.

בברכת שבת שלום
העורך

משלחן גבוה

הכל לטובה

בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו. (טז, ה)

הרש"ש הקדוש היה ראש חסידי בית אל בעיר העתיקה בירושלים, והיה מחולל אותות ומופתים, והציל את ישראל מידי הפראים הערביים, וכל איש מצוק היה ניגש אליו ומספר לו צערו והרב היה מברכו ומענתו לו ומעודדו. כדרכן של חכמי ישראל אוהבי עם האל. והנה היה באותו זמן שואב מים שהיה מצבו קשה, והיה עני ודל ולרש אין כל ומלאכתו קשה ושכרו מועט, החליט לבא אל הרש"ש ולבקש ממנו שיצילהו מקשייו, ושאין לו כח סבל יותר וכו'... והנה כאשר בא לבית מדרשו ראה את פני הרב כמלאך ה', ומוסר את שיעורו, לכך המתין לו עד שיסיים, ובינתיים ישב לו בפניה ומיחל לדבר עם הרב, והנה האיש נדרם על מושבו, והנה חלום, וראה איך שנפטר מן העולם והעלוהו לדוכן המשפט, והחלו מביאים העוונות והמצוות, ומניחים על כפות המאזניים, מימין את המצוות, ומשמאל את העוונות, והכרוז יוצא יש עוד זכות, יבוא, יש עוד עוון, יבוא, עד אשר תמו והנה משקל העוונות הכביד... והוא בצר ובצער, ופתאום מכריז המכריז: "להוליכו לגיהנם עד אשר ישולם עונו". והוא החל צועק: "אבל סבלתי יסורים כל חיי, ושימו היסורים, שימו על המאזניים לזכותי" וכו', ובתוך צעקותיו, נתעורר משנתו, ואז הבין פשר החלום! (אשר כנראה פעל הרש"ש, להשיב לו תשובתו).

הרי לקח מוסר, כי האדם באשר הוא אדם, חסר לו תמיד, וביסורים מסובב תמיד. ויש לו צער מבית ומחוץ, פרנסה, בנים, זיווג, חובות, חסרונות שונות וכו'. ואינו יודע למה, עד ששואל "וכי מה גרוע אני מאחרים?" למה לאחרים כך, ואילו לי כך? אכן התשובה לזה, כי הכל בחשבון, הכל לטובתו גם כאשר אין "מובן" לו, למה ואיך.

אכן, ודאי צדיק הוא ה' בכל דרכיו, ואין הוא מקפח שום אדם, צדיק ה' ואוהב אותנו ולא חפץ ברעתנו אלא שאעפ"כ רבים המה החסרים מחפצם, רבים מכאובים לכל אחד מאתנו. אבל דבר אחד ברור: "הכל לטובה"! רק צריך "סבלנות". צריך להמתין לישועת ה'. ואדרבא, מתוך כל הצער והבילבול, להתקרב יותר לה' יתברך, ולומר לו: רבש"ע אנו בידך אתה אוהב אותנו, וכל אשר יש לנו לטוב או למוטב הכל מידך והכל רק לטובה. וכמו שפסק השו"ע (א"ח סימן כל) לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

וזה שאמר הפסוק, בוקר ויודע ה' את אשר לו - כלומר עכשיו יש חושך והסתרה ולא רואים ולא מבינים כלום, אכן אח"כ בהאיר היום והשמש תזרח, אז הכל יהיה ברור, כלומר לעתיד יבין כל אדם את אשר לו מה קרה ולמה קרה. ואת הקדוש והקריב אליו וגו' - מי שקדוש וקרוב לה' ובוחר בו ה'. יקריב אליו ומייסרו, הכל כדי להיטיב באחריתו. אמן.

שבת שלום ומבורך!

גיליון השבוע להצלחת

שלמה בן מזל, בת שבע בת שולמית, אפרת בת חנה

לשפע ברכה והצלחה בכל העניינים. אמן

זמני שבת קודש

הדלקת נרות: 19.33
(לנוהגים 40 דק: 19.13)
צאת שבת: 20.25
רבינו תם: 21.21

הדלקת נרות: 19.31
צאת שבת: 20.22
רבינו תם: 21.18

הדלקת נרות: 19.31
צאת שבת: 20.22
רבינו תם: 21.18

ירושלים

הל אביב

באר שבע

הפטרת השבוע:

השמים כסאי (ישעיה סו)
וב' פסוקים מ'מחר חודש' (שמואל א' כ)

שעת בוקר מאוחרת בברדיצ'ב. בבית הכנסת של חסידי צ'רנוביל כבר נסתיימו מנייני תפילות שחרית, ופתאום נכנס פנימה אדם זר. הוא ניגש אל אחד החסידים ואמר: "רצוני לתת לחסידים יין-שרף לאמירת 'לחיים'. היכן אפשר למצוא חסידים בשעה זו?". החסיד ביקש ממנו להמתין כמה רגעים. הוא יצא מבית הכנסת, ושב בלוויית כמה מחבריו. "אם תאמרו עמי 'לחיים', אקנה בעבורכם יין-שרף ככל שתמצאו", הבטיח האורח. "בשעת צהריים זו נעדיף לשתות יין", השיבו החסידים, והאיש נענה. יצאה החבורה אל בית המזיגה, ושם הורה האורח למוזג לתת לבני החבורה יין על חשבונם. "מדוע אינכם שואלים אותי מדוע אני מחלק יין חנם באמצע היום?", שאל האיש את החסידים. "אם תיתן לנו עוד כוס יין, נשאל", השיבו החסידים בחיוך. הוסיף להם האיש עוד כוס יין, ואז ביקשו החסידים כי ישתף אותם בסיפורו.

נשם האיש עמוקות ופתח: הכול התחיל לפני כמה שנים, כאשר נסעתי אל היריד הגדול. נטלתי עמי ארבע-מאות רובל כסף, שבהם ביקשתי לקנות סחורה. בחדר שקיבלתי במלון המקומי לן עוד יהודי. שוחחנו קצת בטרם עלינו על משכבנו, והוא סיפר לי כי בא אל היריד כדי לנסות לשפר את מצבו הכלכלי. גם הוא הביא עמו ארבע-מאות רובל כסף, שאותם לווה מידידיו וממכריו, בשאיפה לקנות סחורה בזול. הבוקר הגיע. האיש אסף את חפציו ויצא מן החדר. הוא לא שם לב ששכח את צרור כספו על מיטתו. אודה ואבוש, שכאשר הבחנתי בצרור הכסף, ניצתה בי מלחמה אדירה. בסופו של דבר גבר עליי יצרי, ומיהרתי לטמון את הצרור באמתחתי. לא חלף זמן רב והאיש חזר נסער למלון, בוכה על אבדן כספו. עדיין הייתה בלבו תקווה למצוא את הכסף בחדרו. עשיתי את עצמי משתתף בצערך ואף ניסיתי לסייע לו בחיפושים, ומוכן שאלה עלו בתוהו. "ככל הנראה נפל הצרור מכיסך בהיותך ברחוב", אמרתי לו. האיש שב לביתו במפח נפש. האנשים שהלוו לו את הכספים היו משוכנעים כי גנב את כספם. איש לא האמין לו. הדאגה והבושה דרדרו את מצבו. הוא חלה, וכעבור זמן השיב את נשמתו המיוסרת לבוראו. בני משפחתי, שסבלו כל השנים עוני ומחסור, נקלעו עכשיו לחרפת רעב של ממש. באותה שעה האיר לי המזל פנים. עשיתי חיל בעסקי והתעשרתי. ההצלחה סחררה את ראשי ושכחתי לגמרי את האיש האומלל שגנבתי את צרור כספו.

לילה אחד הופיעה בחלומי דמותו של האיש. "וכי אתה חושב שהעולם הפקר?!", התריס כלפיי. "אני תובע אותך בבית דין של מעלה". בבוקר התעוררתי בבהלה. מילותיו של הנפטר הלמו בי. ניסיתי להדחיק את דבר החלום. "חלומות שווא ידברו", ניחמתי את עצמי. אלא שגם בלילה הבא חזר והופיע האיש בחלומי, וכשהופיע בשלישית - הבנתי שיש דברים בגו. פחד נורא נפל עליי. משמעות ההזמנה לבית דין של מעלה הייתה ברורה. שוב ושוב הופיע הנפטר בחלומותיי. הפחד והאימה רדפו אותי גם בימים. חדלתי מלאכול. מצבי הבריאותי הידרדר. חשתי כי כוחותיי אוזלים.

החלטתי לשים את פעמי לקרלין הסמוכה, אל הצדיק רבי אהרון. בוש ונכלם עמדתי לפניו והתוודיתי על החטא הנורא שחטאתי. תיארתי איך נפלתי ברשתו של היצר. בדמעות בעיניי שטחתי את דבר החלומות הפוקדים את שנותי. "רבי", אמרתי לבסוף, "יודע אני כי חוטא ורשע הנני, אך מבקש אני דרך תשובה". הביט בי הצדיק ואמר: "בפעם הבאה שיבוא המת אליך, אמור לו ש'תורה לא בשמים היא' וכי אתה מבקש להתייצב לדין תורה אצל רבי אהרון מצ'רנוביל". כך היה. בלילה הבא, כשבא המת לדרוש שוב דין תורה, השבתי לו כפי שהורה לי הצדיק. הנפטר הסכים. הוספתי וביקשתי ארכה כדי להתאושש מעט, וכעבור זמן נסעתי לרבי אהרון מצ'רנוביל. בבוקר יום הדין התייצבתי בחדרו של הצדיק. עמדתי רועד ומכווץ מאימה. רבי אהרון קם מכיסאו וניגש אל החלון. כרבע שעה עמד כך, פניו פונות אל הרחוב, והוא אינו זע ממקומו. לפתע ניתק מדבקתו. "ראה", אמר לי, "המת תובע את נפשך, אולם אני פוסק כלהלן: עשה אומדן של כל רכושך. מחצית מכל נכסיך עליך לתת לאלמנתו של המת וליתומיו". הצדיק שב אל החלון ושוב התכנס בהרהורי. כעבור דקות אחדות ניעור. "התובע מערער על פסק הדין", אמר. "לדבריו, מחצית הכסף שייכת לו מעיקר הדין, ועליך להוסיף ולשלם על מותו ועל הייסורים שנגרמו לו ולבני ביתו. ייתכן שטענתך צודקת, אך אינני מתכוון לשנות את פסק הדין. עשה כדבריי, ומובטח לך שלא יאונה לך כל רע". חזרתי לביתי ועשיתי ככל שציווה עליי רבכם. הענקתי למשפחת הנפטר מחצית מכל רכושי, ומכאן והלאה חזרתי לישון בשלווה, והמת לא הטריד אותי עוד. "מבינים אתם?", אמר לחסידים המשתאים. "אני חב את חיי לרבכם. לכן החלטתי לכבד אתכם ביין משוכב ולומר יחדיו 'לחיים'..."

(שיחת השבוע)

לקראת שבת

מתוך הספר 'לעשות את השבת'

מצות שלש סעודות וטעמיה

רמזים במנין שלש סעודות

- א. במנין שלש סעודות נכתבו הרבה רמזים (הביאם בקצרה באליה רבה סימן רצא סק"ב, והם מספר מטה משה סימן תפז) **ואלו קצתם:**
 1. כנגד שבת שלעתידי לבוא [-עולם שכולו שבת], ושבת בראשית [-השבת הראשונה ששבת הקדוש ברוך הוא ממלאכת בריאת העולם], ושבת מתן תורה [-השבת שנצטוונו בהר סיני].
 2. כנגד אברהם יצחק ויעקב.
 3. כנגד 'קדוש קדוש קדוש'.
 4. כנגד בית ראשון שני שלשי.
 5. כנגד נפש רוח נשמה.
- ב. טעם נאה לזה שחייבו לאכול שלש סעודות ביום שבת, כתב רבי דוד אבודרהם (דיני שלש סעודות) בשם הרב ר' משה כהן: שכשיראה אדם שיש מצוה לאכול שלש סעודות, לא יאכל בשום סעודה מהם כי אם בשיעור שיוכל לאכול בהגיע זמן הסעודה שאחריה, נמצאו כל סעודותיו לשם מצוה ולשובע נפשו, וישאר לבו פנוי לעסוק בדברי תורה, ונמצא כובש יצרו בסלקו האוכל מלפניו בעודו תאב לו. וכשיעשה זה ביום המנוחה, כל שכן שיעשה ביום המלאכה, שלא יכבד האוכל עליו לבטלו ממלאכתו. ע"כ.

מדוע אין ברכה על מצות שלש סעודות?

באור זרוע (הלכות ברכת המוציא סימן קמ) כתב שני טעמים לזה שאין מברכים ברכת המצוה 'לאכול שלש סעודות': האחד - משום שיש פעמים שאינו חייב בהם, כגון אם היה שבע, או אדם שאינו רגיל לאכול כי אם פעם אחת ביום. השני - הואיל ואינו אוכלם בפעם אחת אין לברך עליהם, כמו שמצינו בארבע כוסות של פסח שאין מברכין עליהם הואיל ואינו שותה אותם בבת אחת.

ילמדנו רבינו

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א
בכתב ובעל פה

'אשר יצר' אחרי 'ברכו'

שאלה: מי שענה 'ברכו' שלפני תפילת ערבית, האם יוכל לברך 'אשר יצר' כשחושש שישכח עד אחר התפילה.

תשובה: נראה שאפשר.

מדבקה בטבילת כלים

שאלה: האם חייבים להוציא את המדבקה מהכלי קודם טבילת הכלי, ומדוע.

תשובה: חייב להסיר את המדבקה לפני שמטבילים את הכלי, משום חציצה (ועיין בזה בספרי באר מים חיים).

ברכת 'הטוב והמטיב'

שאלה: מי שקנה דירה חדשה אולם אינו נכנס לגור בה מיד, האם יברך ברכת 'הטוב והמטיב', ומתי.

תשובה: עצם הקניה היא שמחה ולכן יברך, שהרי מיד ראוי להנות ממנה.